

BROJ

04

T E N

listopad 2020

Šejla Kamezić — Place to Stay
Ogledalo s memorijom
Aleksandar Garbin — Polovice
Damir Bartol Indoš,
Tanja Vrvilo, Ivan Marušić Klif —
F: L: M: S: K: A: T: E: K: A
Darko Pekica — intervju

NEVIDLJIVA
SAVIČENTA

Dragi čitatelji,

Četvrti broj Teze je pred vama i njime privremeno završavamo naše 'mini' projektno izdavaštvo novina Teza koje su služile dokumentiranju, prevođenju, aktualizaciji te povećanju vidljivosti tema kojima smo se bavili na projektu Nevidljiva Savičenta.

Nadamo se da će se projekt nastaviti u sličnom obliku, a radit ćemo i na tome da se ostvare uvjeti za daljnji rad uredništva koje jedva čeka raditi na petom broju.

Kao i do sada, i u ovom broju bavit ćemo se temama iz suvremene umjetnosti koja je dvije godine prožimala Savičentu u svojim eksperimentalnim oblicima, novim izložbenim formatima i kroz suvremene medije. Pripremili smo za vas razgovore s onima (na projektu) manje vidljivim Savičentinima, uvid u proces pripreme i izvedbe umjetničkih radova i programa, poput novih radova hrvatskih i inozemnih umjetnika. Saznajte koju je ukupnu ocjenu kod publike dobio cjelokupni kulturno-umjetnički program Nevidljive Savičente u rezultatima provedene izlazne ankete, a Vijeće za kulturu nam daje na uvid i svježije pripremljene strateške dokumente i planove. Iako ste možda pratili događanja uživo, ovdje, na otisnutim stranicama imate priliku na miru proučiti na koje načine umjetnički radovi aktualiziraju globalne teme poput migrantske krize ili kako suptilno ili šaljivo skreću pozornost na različite umjetničke pozicije te ukazuju na potencijal rasvjetljavanja naše okoline, u doslovnom i prenesenom značenju.

Zahvaljujemo ovim putem svima koji su svojim nesebičnim doprinosom dodatno obogatili stranice Teze, svima koji su kontinuirano radili na pripremi ovih novina, i svima vama koji ih vjerno čitate. Nadamo se da smo učinili vidljivim puno truda koji stoji iza cijelog projekta.

Do nekog novog izdanja, kuraja!

UREDNIŠTVO

Partneri na projektu Nevidljiva Savičenta:

apoteka
PROJEKAT ZA SUVREMENU UMJETNOST

Nakladnik Općina Svetvinčenat

Za nakladnika Dean Perković

Glavna urednica Maša Milovac

Uredništvo Branka Benčić, Mario Benčić, Petra Glad Mažar, Goranka Perković

Tekstovi Branka Benčić, Mario Benčić, Mladen Lučić, Maša Milovac

Fotografije Andi Bančić, Frane Pekica

Oblikovanje i prijelom Jan Pavlović

Tisak Sveučilišna tiskara, Zagreb

Naklada 300

Ove novine dio su projekta Nevidljiva Savičenta — Prevođenje tradicije u suvremenu kulturu.

Ukupna vrijednost projekta Nevidljiva Savičenta — prevođenje tradicije u suvremenu kulturu iznosi 2.270.344,06 kn. Odobreni projekt sufinanciran je sredstvima iz Europskog socijalnog fonda u iznosu 1.929.792,45 kuna te sredstvima Državnog proračuna RH u iznosu od 340.551,61 kn. Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda. Sadržaj novina isključiva je odgovornost Općine Svetvinčenat.

Općina Svetvinčenat
✉ Svetvinčenat 47
52342 Svetvinčenat
☎ 052 560 016
— svetvincenat.hr

SADRŽAJ

15 PLACE TO STAY

Trajna instalacija 'Place to Stay' umjetnice Šejle Kamerić na lokaciji Mandule.

GORAN PETERCOL, LUANA LOJIĆ, SILVO ŠARIĆ — 4

ALEKSANDAR GARBIN — POLOVICE — 8

ALEM KORKUT — JEDAN I DRUGI — 11

ŠTO OSJEĆAMO? — IVANA PAVLOVIĆ I PETRA CHELFI — 12

ŠEJLA KAMERIĆ — PLACE TO STAY — 15

OGLEDALO S MEMORIJOM — 20

DAMIR BARTOL INDOŠ, TANJA VRVILO, IVAN MARUŠIĆ KLIF —

F:I:L:M:S:K:A:T:E:K:A — 26

OLEG, ANDI, OLEG — FAGOT, FAZAN, FUFA ILI GOF — 30

IMA PUNO PROSTORA PO SAVIČENTI KOJI BI MOGLI FUNKCIONIRATI ZA RAZLIČITE UMJETNIČKE SADRŽAJE — 32

PROFIL PARTNERA: POVIJESNA UDRUGA KAŠTEL — 36

JAVNA PREZENTACIJA STRATEŠKIH PLANOVA OPĆINE SVETVINČENAT — 36

ZADOVOLJSTVO PROGRAMIMA I AKTIVNOSTIMA PROJEKTA 'NEVIDLJIVA SAVIČENTA' — 37

AUDIOTEKA NEVIDLJIVE SAVIČENTE — 39

MINI INTERVJU: ANA ŽUVELA — 40

Radi se o tri kratkoročne site specific instalacije u kojima umjetnici koriste različite oblike rasvjetnih tijela i izvora svjetlosti u kreiranju dijaloga s arhitektonskom baštinom središta mjesta

Tekst
Branka Benčić

Umjetničke intervencije svjetlom u javnom prostoru Savičente okupljaju tri umjetničke pozicije – Luanu Lojić, Gorana Petercola, Silva Šarića čije radove prepoznamo kao mjesta dodavanja ili oduzimanja svjetla, formirajući projekcije, međuprostore, refleksije, sjene, a predstavljaju umjetnička istraživanja mahom apstraktnih odrednica nekoliko elemenata – prostora, plohe, praznine, svjetlosti. U njima često, kod Petercola i Šarića, dovedeno do apstrakcije, mjesto dodira svjetlosti i zida manifestira se kao bespredmetna ploha čiste svjetlosti. Radi se o tri kratkoročne site specific instalacije u kojima umjetnici koriste različite oblike rasvjetnih tijela i izvora svjetlosti u kreiranju dijaloga s arhitektonskom baštinom središta mjesta, privremeno osvjetljavajući plohe, fasade, markirajući pukotine zidova, ili fragmente prostora u neposrednom okruženju trga oko šterne, oko gradske lože ili Kaštela.

Luana Lojić rođena je 1991. u Puli. Bavi se primijenom biofilijom i internet nomadstvom. Od poezija za kamenje do živih instalacija, videa, filma, voice overa i live arta koji tematiziraju odnos čovjeka sa sustavima, percepcijama i materijalnostima što ga okružuju, u svom radu nastoji shvatiti prirodne procese izvan i unutar pojma osjetila. Dio je umjetničkih kolektiva Ljubavnice i M28. Diplomirala na odsjeku za nove medije ALU Zagreb.

Goran Petercol rođen je u Puli 1949. Studirao je na Pomorskom fakultetu, plovību brodovima trgovačke mornarice, diplomirao je na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu (1975.) te pohađao dvogodišnji studij u Majstorskoj radionici Hrvatske akademije, Zagreb (1978.). Kao likovni urednik radio je za enciklopedije i leksikone Leksikografskog zavoda u Zagrebu a od 2007. do 2014. predavao na Akademiji primijenjene umjetnosti u Rijeci. Od 1975. izlaže radove fokusirane na procese, dosege, konvencije i subverzije konceptualnih struktura. Sa svjetlosnim instalacijama započeo je 1985. godine. Izlagao je u relevantnim domaćim i međunarodnim institucijama, muzejima i galerijama, na velikom broju samostalnih i skupnih izložbi u Hrvatskoj i inozemstvu.

GORAN PETERCOL

LUANA LOJIĆ

SILVO ŠARIĆ

Umjetničke
intervencije
svjetlom u javnom
prostoru Savičente
provodi umjetnička
organizacija
Apoteka, u sklopu
projekta Nevidljiva
Savičenta

Silvo Šarić

Silvo Šarić

Goran Petercol

Silvo Šarić rođen je 1965. godine u Puli. Diplomirao je skulpturu na Odsjeku za likovnu kulturu Pedagoškog fakulteta u Rijeci 1990. godine u klasi profesora Josipa Diminića. Od 1991. do 1998. godine, živio je i radio u Rimu. Kao dobitnik ArtsLink stipendije boravio je na studijskom boravku u New Yorku i Bostonu 1998. godine. Od 1998. zaposlen je pri Hrvatskom restauratorskom zavodu, a od 2008. do 2012. radio je kao vanjski suradnik na Akademiji primjenjenih umjetnosti u Rijeci. Član je HDLU-a Istre. Izlagao je na brojnim skupnim i samostalnim izložbama u Hrvatskoj i inozemstvu (MSU Muzej suvremene umjetnosti Zagreb, MMSU Muzej moderne i suvremene umjetnosti u Rijeci, MMC Luka Pula; Gradske galerije Osijek – galerija Waldinger).

Goran Petercol

Luana Lojić

ALEKSANDAR GARBIN — POLOVICE

Tekst
Mladen
Lučić, kustos
jednodневnih
izložbenih programa

Istaknuti rovinjski umjetnik Aleksandar Garbin predstavio se u *Galeriji Šikuti* prostornom instalacijom i s nekoliko objekata iz recentne serije objedinjućeg naziva *Polovice*. Taj autorov ciklus, kojeg stvara posljednjih nekoliko godina, nastavlja problematiziranje pojma *Area neutra* koji je u brojnim Garbinovim umjetničkim manifestacijama osnovno polazište njegovog razmišljanja i djelovanja. Ako se u početku svog stvaralaštva tim nazivom koristio za fiktivnu državnu granicu ili *ničiju zemlju*, u kasnijim se radovima, osim općeg značenja međuprostora, taj pojam može odnositi na učestalu primjenu izmaknutih ili pomaknutih fizičkih zakonitosti temeljenih na teorijama i autorovoj percepciji relativnosti, kojima autor ujedno potvrđuje i osobnu negaciju umjetničkog rada kao dovršenog i unaprijed definiranog artefakta. Garbin je oduvijek u svojim radovima inzistirao na pomacima koji realitet svode na relativitet, što je i danas ostao *specificum* njegova likovnog govora, kao što je naglašena i njegova zaokupljenost problematiziranjem prostora i međuprostora. Serija *Polovice*, osim što problematizira faktičnost i vidljivost simetričnih zakonitosti, demonstrira autorovu zavidljivu funkcionalnost na rubu gravitacijskih zakona, na granici logike i apsurdna, stvarnosti i fantasti-

je. Garbin gradi svoj svijet u kojem sve jest, ali i ništa nije, onaj svijet gdje faktično postaje relativno.

Aleksandar Garbin rođen je 22. svibnja 1955. godine u Rovinju. Kiparsku praksu stjecao je 1976. i 1977. godine u lijevaonici umjetnina Hočevar u Zagrebu. Upisao se 1980. godine na Accademia di Belle Arti di Brera u Milanu gdje je 1988. diplomirao kiparstvo u klasi profesora Giancarla Marchesija i Alike Cavalierea, a magisterij je završio kod profesora Luciana Fabra. Izlaže od sredine osamdesetih godina na brojnim samostalnim i skupnim izložbama u zemlji i inozemstvu. Dobitnik je više nagrada među kojima treba istaknuti *Pollock-Krasner Foundation Grant*, New York, 2005. godine. Njegovi se radovi nalaze u brojnim privatnim i javnim zbirkama te u Muzeju Grada Rovinja, Muzeju moderne i suvremene umjetnosti u Rijeci i u Muzeju suvremene umjetnosti Istre u Puli. Živi i radi u Rovinju.

Jednodnevni
izložbeni program
provodi udruga
Šikuti Machinae
u sklopu projekta
Nevidljiva
Savičenta

ALEM KORKUT — JEDAN I DRUGI

Jednodnevni
izložbeni program
provodi udruga
Šikuti Machinae
u sklopu projekta
Nevidljiva
Savičenta

Dvije su konstante permanentno prisutne u umjetničkom stvaralaštvu Alema Korkuta; propitivanje kiparskog medija s pomicanjem njegovih perceptivnih granica te sama procesualnost nastanka skulpture, bilo da je riječ o njenoj tvorbi ili destrukciji. U svom kiparskom izrazu Alem koristi klasičnu skulpturu, mobilne (često interaktivne) objekte, fotografiju, video, crtež, instalaciju, odnosno sve ono gdje je prisutan kiparski izraz, ili točnije sve ono u čemu Alem prepoznaje skulpturalnu provenijenciju. Propitivanje materijala, granica između statičnog i kinetičkog te pomoću toga traženje nove prostornosti, svojstva su koja u nadgradnji skulpturalnog promišljanja njeguje Alem Korkut, a da unatoč takvom, gotovo konceptualnom, razmišljanju ne odustaje od narativnosti i objektivističko – realistične pozicije svojih kiparskih djela. Konceptualna nota provlači se kroz čitav Korkutov opus kojeg karakterizira i izuzetna duhovitost kao i inzistiranje na komunikaciji s gledateljem. U svom dosadašnjem opusu Alem je načeo niz kiparskih problema a neprekidno propitivanje skulpturalnih svojstava i njihova interpretacija zaokružili su njegovo dosadašnje stvaralaštvo u izuzetno zanimljivu (stilski i medijski različitu, a idejno i misaono identičnu) zaokruženu cjelinu. U Korkutovom stvaralaštvu diskutiraju različite geometrijske forme s amorfnim materijalima, minimalistička asocijativnost u neprekidnom je dijalogu s narativnim i deskriptivnim, pokret iniciraju gledatelji ili on nastaje

motoričkim putem kao logična posljedica skulpturalnog razvoja forme, dok su gradnja i destrukcija, kao i fizička promjena materije, konstante njegova kiparskog izraza. Ciklus *Jedan i drugi* nastao je ove godine, najvećim djelom za vrijeme Corona *lockouta*, a radi se o manjim kiparskim formatima gdje se u odnosu jedan na jedan konfrontiraju različite forme i materijali, ali premda Korkut u svoj opus uvodi novo problematiziranje odnosa medija i izvedbene građe, ostaje vjeran svom prepoznatljivom stilu.

Alem Korkut rođen je 8. listopada 1970. godine u Travniku (Bosna i Hercegovina). Nakon završene osnovne i srednje škole u Banjaluci, upisao je studij Kiparstva u Sarajevu 1991., a 1992. godine upisao je Kiparstvo na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu, gdje je diplomirao 1997. u klasi prof. Šime Vulaša. Autor je više javnih skulptura, među kojima su *Karijatida u Pazinu* (2002.), *Spomenik biciklu* u Koprivnici (2005.), *Spomenik palim braniteljima Domovinskoga rata* u Šibeniku (2006.) te *Četiri rijeke* u Karlovcu (2009.). Izlagao je na brojnim samostalnim i skupnim izložbama u Hrvatskoj i inozemstvu, a dobitnik je više nagrada i priznanja. Od 2007. predaje Kiparstvo na ALU-u u Zagrebu, a trenutačno je u statusu redovnog profesora. Član je umjetničke organizacije Atelijeri Žitnjak od 2003. godine. Živi i radi u Zagrebu.

Tekst
Mladen
Lučić, kustos
jednodnevnih
izložbenih programa

Program 'Radionice plesa i pokreta' provodi MPC / ZPA u sklopu projekta Nevidljiva Savičenta

ŠTO OSJEĆA(M)?

— IVANA PAVLOVIĆ I PETRA CHELFI

U našem tijelu zapisana su sva naša iskustva i doživljaji, u našem pokretu sadržane su naše emocije i misli. Neverbalna komunikacija, izrazi lica, kretanje najtočniji su odraz stanja ljudi. U ovoj radionici bavili smo se emocijama. Emocije su naše reakcije na neki događaj, one nas povezuju s vanjskim svijetom i drugim ljudima. Zato nam je, kao društvenim bićima, od iznimne važnosti biti svjestan vlastitih i tuđih emocija (empatija). Kroz ples, različite vježbe i igre promatrali smo vlastite emocije, ali i učili kako 'ući u tuđe cipele', s naglaskom na svjesnosti i kontroli bez osuđivanja.

Ivana Pavlović Kao izvođačica i koautorica surađuje s brojnim koreografima i autorima kako domaćim tako i inozemnim (Irma Omerzo, Natalija Manojlović, Ana Kreitmeyer, Zrinka Šimičić, Sonja Pregrad, Vilim Matula, Anton Lachky, Bo Madvig, Alice Chauchat) u produkcijama Teatra &TD/Kulture promjene SC-a, BADco., O.N.E., Eks scene, MAR-MOT-a, Liberdance-a, KunstTeatra i Multimedijalne kolibe. Kroz svoje umjetničko djelovanje razvijala je poseban interes za improvizaciju i suradnju s glazbenicima i skladateljima kroz projekte i festivale (Muzički Biennale Zagreb i Festival Improspekci-

je- Međunarodni festival improvizacije). Zajedno s nekoliko mladih umjetnica osnovala je kolektiv Tras koji se okuplja oko ideje vlastitih projekata kroz poziv na suradnju renomiranim koreografima i redateljima. Završila je 200-satni GaiaYoga TT program edukacije za joga učitelja. Diplomirala je psihologiju na Hrvatskim studijima Sveučilišta u Zagrebu. S kolegicom Petrom Chelfi 2019. pokrenula je Kompakt, organizaciju koja nudi edukativne programe za osobni rast i razvoj spajajući plesne i kazališne metode iz psihologije.

Petra Chelfi djeluje kao plesna umjetnica i pedagoginja u Zagrebu. Uz to, diplomirana je psihologinja i verificirana učiteljica joge (200-satni GaiaYoga TT program) te u svojem radu integrira znanja iz navedenih područja. Nakon dugogodišnjeg djelovanja na plesnoj sceni, 2009. godine postaje članicom Zagrebačkog plesnog ansambla u kojem nastavlja svoju edukaciju i umjetnički rad kroz suradnju s brojnim domaćim i međunarodnim koreografima. Osim kroz profesionalni rad u ansamblu, kao umjetnica se ostvaruje i u suradnji s mnogobrojnim nezavisnim umjetničkim organizacijama. Također s predstavama ima priliku gostovati na festivalima u Hrvatskoj i inozemstvu (Europa, Indija, Južna Koreja, Kina, Dominikanska republika). Suosnivačica je kolektiva

Tras s grupom drugih umjetnica kroz koji realiziraju vlastite projekte u suradnji s koreografima i redateljima sličnog umjetničkog afiniteta. 2016. godine nagrađena je od strane strukovnih organizacija suvremenog plesa RH i Nagradom Hrvatskog glumišta za najbolju pojedinačnu izvedbu u predstavi 'Spone' (Roberto Olivan, Zagrebački plesni ansambl). Uz umjetnički rad kontinuirano djeluje kao plesni pedagog, vodi plesne radionice za amatere i profesionalne plesače svih dobnih uzrasta te redovito drži satove joga. 2006. godine diplomirala je psihologiju na Hrvatskim studijima Sveučilišta u Zagrebu. Certificirani je Wingwave® Coach od strane Besser-Siegmund-Institute. Završila je prvi stupanj edukacije iz bihevioralno – kognitivne terapije. Kao psiholog volontirala je u Hrvatskoj udruzi za školovanje pasa vodiča i mobilitet.

ŠEJLA KAMERIĆ — PLACE TO STAY

HOTEL
ZIMMER FREI PROXIMABAHNE
SOBER ROOMS
CAMERE COBE
GUESTHOUSE
MOTEL
APARTMENTS
refugees welcome

Tekst
Tihomir Milovac

U sklopu projekta *Nevidljiva Savičenta*, koji se drugu godinu odvija u istarskom gradiću Svetvinčenat, postavljena je trajna instalacija pod nazivom *Place to Stay*, umjetnice Šejle Kamberić.

Šejla Kamberić instalacijom *Place to Stay* otvara temu izbjeglica, posljednjih godina važnu za mnoge zemlje širom svijeta, važnu za političke elite kao i za javnost, ali važnu i za zagovornike humanijeg svijeta i promicatelje ravnopravnosti među ljudima bez obzira odakle su, koje su rase, vjere ili nacije i kakav im je ekonomski status. Odnos prema izbjeglicama postao je važno civilizacijsko pitanje, mjerenje razine humanosti, ali na žalost i područje prijedora između razvijenih zemalja svijeta oko politike rješavanja izbjegličke krize. Za milijune ljudi izbjeglih iz nestabilnih i nerazvijenih dijelova svijeta izbjeglištvo je postalo dugoročni životni status. Podaci Amnesty Internationala navode da je sada (do kraja 2019.) u svijetu oko 26 milijuna izbjeglica, od toga najviše iz Sirije, Venezuele, Afganistana, Južnog Sudana i Mijanmar. Samo je iz Sirije od 2014. godine izbjeglo 6,6 milijuna ljudi, a prihvaćeni su u 126 zemalja širom svijeta. Od 2014. godine čak 3,9 milijuna izbjeglica, bez obzira na okolnosti zbog kojih su pobjegli, vraćeno je u matičnu zemlju. Podaci UNHCR-a još su dramatičniji i govore o brojcima od 80 milijuna ljudi koji su u posljednjoj dekadi iz nekog razloga morali napustiti svoj dom, dakle svaki stoti stanovnik planeta, najviše dosad u povijesti. Taj će se trend, upozoravaju stručnjaci, nastaviti i nakon krize izazvane pandemijom koronavirusa COVID19. Pandemija je samo na kratko zaustavila kretanje izbjeglica. Međutim, činjenica je da su zbog pandemije drastično pogoršani uvjeti u kojima sada izbjeglice borave u prihvatnim kampovima. Tragedija tisuća ljudi koji su izgubili život ploveći u gumenim ili trošnim čamcima preko Sredozemnog mora, u hladnim rijekama ili na pustinjskom pijesku, sada je dobila i apsurdni nastavak za preživjele koje je, uz svu nesreću, pogodila i pandemija virusa COVID 19 u posve nehumanim uvjetima. Naime, bez azila nemaju pravo na zaštitu i nitko o njima ne brine. Svjedoci smo da im je život sveden na administrativni statistički podatak.

Pandemija je bitno smanjila broj tražitelja azila, što ne znači da je okončana izbjeglička kriza. Nameće se pitanje o prevladavanju 'kriza

Šejla se od prvih javnih istupa bavi temama identiteta, ženskim pravima, predrasudama, temom opstanka... Njezina izjava 'Nisam privilegirana zamisliti da sam 'apolitična' ponajbolje opisuje umjetnički joj credo

dobrodošlice' u koju je Europa upala nakon optimistične 2017. godine i prihvata velikog broja izbjeglica. Međutim, teško je to i zamisliti u trenutno dominantnom političkom okruženju zemalja EU. No, zato na promjenu treba poticati drugim sredstvima koje nudi civilni sektor, a naposljetku i umjetnost sa svojim kritičkim aparatom usmjerenim na društvene i političke nepravilnosti.

Prema mišljenju mnogih, koji imaju iskustvo rada u humanitarnim organizacijama na terenu, EU hitno treba pravedniji migracijski okvir od onog koji daje tzv. *Dublinka uredba* prema kojoj države EU podržavaju pravo na azil. Novi prijedlog uredbе *Dublin IV* nudi pozitivne promjene i ističe važnost solidarnosti i odgovornosti, a također stupnjuje razlike migracija i izbjeglištva prema njihovim uzrocima. Unatoč tome, prijedlog *Dublin IV* još se ne provodi zbog stalnih nesuglasica među članicama EU-a. Postojeća *Dublinka uredba* koja utvrđuje postupke za podnošenje zahtjeva za azil u EU djeluje u skladu s pravilom 'prva zemlja od dolaska'. Drugim riječima, tražitelji azila moraju podnijeti zahtjev za prijavu u prvoj zemlji u koju uđu, zbog čega su zemlje članice Grčka, Italija, Malta i Španjolska pod nerazmjerno većim pritiskom. Ali, stanje u stvarnosti nešto je drugačije i veliku humanitarnu odgovornost za izbjeglice trenutno imaju zemlje koje nisu članice EU, tj. Bosna i Hercegovina, Turska i Libija koje, posve je očito, ne mogu (ili ne žele) same riješiti to pitanje. EU financijski i organizacijski pokušava djelovati izvan vlastitog teritorija (i kontinenta), pa je donijela mjere financijske pomoći Turskoj za daljnje zadržavanje izbjeglica kao i npr. za jačanje libijske granične

policije s oko 10.000 novih graničara koji bi trebali zaustavljati izbjeglice duboko na afričkom kontinentu. No, to su palijativne mjere koje dugoročno ne rješavaju uzroke migracija, što europska administracija uporno izbjegava priznati.

U proteklom desetljeću svjedočili smo masovnom kretanju izbjeglica i migranta, ilegalnim prelascima granica mnogih država, ali i postupcima vlasti kako da izbjeglicama zapriječe put, pa i tako da na granicama podignu zidove i ograde. Radikalan je primjer meksičko-američka granica koja veličinom postaje novi Kineski zid za 21. stoljeće, koja odvaja sjever od juga kontinenta. Iznenađujuća i zastrašujuća reakcija bila je iz pojedinih europskih država, poput Poljske, Mađarske, Češke i Slovačke, zemalja koje čine takozvanu Višegradsku skupinu. Tako je Mađarska (djelomično i Slovenija) svoje granice opasala ogradom i zastrašujućom žilet-žicom kao garancijom vlastite samodostatnosti i sigurnom obranom od ilegalnih ulazaka na državni teritorij. Činjenica je da u velikom dijelu EU država prevladavaju glasovi nacionalista i ksenofobne političke desnice, trenutno i u Hrvatskoj, osim kraćeg razdoblja tijekom 2017. godine, kada su Njemačka i Švedska prihvatile brojne izbjeglice. To nas, ljude sa zemljopisnog i političkog područja bivše Jugoslavije, dodatno uznemiruje jer nam je još vrlo živo sjećanje na zadnju dekadu 20. st. i na proživljene strašne egzoduse tijekom osvajačkih ratova i sukoba izazvanih mržnjom prema nacionalno i vjerski 'drugima i drugačijima'. Povijest europskog kontinenta bremenita je takvom masovnom zaludenošću još iz doba nacionalsocijalizma u Njemačkoj i fašizma u Italiji, od 1930-ih do okončanja Drugog

svjetskog rata. Današnji oblik distanciranja od 'drugih i drugačijih' izražen je brigom za tzv. 'sigurnost nacije' koja se definira u okvirima nacionalno i vjerski unificirane zajednice u kojoj nema mjesta za one koji, gledano iz europocentrističke perspektive, civilizacijski ne pripadaju ovom prostoru pa tako i pojedinačnim državama i njihovim nacionalnim zajednicama. Europljani su zaboravili da su tijekom proteklih stoljeće i pol migrirali prema drugim kontinentima, najviše prema Američkom, tražeći prvenstveno ekonomsku sigurnost, o čemu svjedoči i veliko hrvatsko iseljenišvo nastalo uglavnom iz istih razlozloga, bijegom od siromaštva i opće nesigurnosti. Na žalost, pozitivni primjeri iz povijesti europskih izbjegličkih i migracijskih kriza tijekom '50-ih i '60-ih godina kada su mnogi zbog političkog neslaganja s režimima te iz ekonomskih razloga, ilegalno bježali iz država bivšeg sovjetskog bloka, Jugoslavije ili Grčke prema zapadnim zemljama, danas kao da nemaju nikakvu, pa čak ni socio-političku težinu i nitko ih ne želi evaluirati kao europski pozitivan primjer za rješavanje današnje izbjegličke krize. To Europu definitivno odvodi prema trusnom području političke, a vjerojatno i ekonomske nestabilnosti.

A izbjeglice koje danas hrle prema Europi dolaze s područja Bliskog istoka, Afrike i srednje Azije. Razlozi bijega su u pravilu kronično siromaštvo, politička nestabilnost, ratovi te posljedice klimatskih promjena. Paradoks njihova bijega upravo je u povezanosti ekonomske i svake druge propasti njihovih zemljama s politikama zapadnih zemalja, naslijeđem kolonijalizma, kao i vojnim makinacijama Zapada. Europa se u isto vrijeme zamišlja kao žrtva izbjegličke ili migrantske krize koju prikazuje kao 'invaziju' na lokalne kulture, naglašava tzv. 'sukob civilizacija'. A to je vrlo slično opravdanjima kolonijalnog imperijalizma u kojem su kolonizirani percipirani kao rasno inferiorna bića. Koncept 'krize' uzrokovan kretanjem ljudi prema europskom kontinentu ugrađen je u europocentristički način gledanja na stvari i stvara umjetnu tjeskobu i osjećaj ugroženosti europskog 'uma' ili pak njegov mogući 'razdor' prouzročen dolaskom 'drugog', kako je istaknula sociologinja Encarnación Gutiérrez Rodríguez, pa se i dodatno razvija potreba za stvaranjem novih i još iracionalnijih ideoloških opravdanja za tu tjeskobu i strah. Sasvim je očito da kolonijalizam i dalje baca sjenu na raspravu o izbjeglicama i migrantima. Mnogi su zagovornici teze da za Europu oni 'drugi' dovode u pitanje njezin 'način postojanja', premda je njihova prisutnost, recentni izbjeglički status, zapravo odraz prošlog europskog imperijalizma na kojem je izgrađeno veliko bogatstvo kontinenta.

Place to Stay Šejle Kamerić snažna je umjetnička poruka koja aktualizira temu izbjeglica i koja nas podsjeća na neriješeni status milijuna ljudi koji svoj ekonomski boljitak ili prostor za političke slobode i osobnu sigurnost pokušavaju ostvariti na nekom drugom, sigurnijem mjestu. No, je li to tako i pruža li Europa sigurnost upravo za egzistenciju i prosperitet pojedinca sukladno očekivanjima u 21. stoljeću?

Šejla Kamerić stekla je prepoznatljiv status na međunarodnoj sceni vizualnih umjetnosti svojim posve jasnim prikazom tragedije ratnih sukoba u BiH devedesetih godina prošlog stoljeća. Istodobno, njezine se poruke mogu odnositi i na mnoge slične

Metaforički gledano, nefunkcionalni natpisi turističkog smještaja poručuju da u nekom zamišljenom vremenu zapravo nema putnika namjernika, nema turista, postoje i očito putuju samo izbjeglice. Odnosno, mogli bi se zapitati sprema li nam se neka nova stvarnost u kojoj ćemo svi postati izbjeglice

povijesne kao i današnje primjere izvanrednih stanja za pojedince i zajednice u okolnostima rata, nasilja ili progona. Šejla se od prvih javnih istupa bavi temama identiteta, ženskim pravima, predrasudama, temom opstanka... Njezina izjava 'Nisam privilegirana zamisliti da sam 'apolitična' ponajbolje opisuje umjetnički joj credo. Gotovo svi njezini radovi i kad se ne referiraju na vrijeme rata u BiH, odnosno osobno proživljenu opsadu Sarajeva (1991.–1995.), govore o sveprisutnoj i važnoj ulozi politike u našem životu. Osudu predrasuda s nesagledivim tragičnim posljedicama umjetnica je posebno izrazila u ikonikom djelu *Bosnian Girl* (2003.), nastalom kao posveta genocidu u Srebrenici 1995. To djelo snažno govori o tzv. 'neutralnosti' u politici UN-a i zemalja zapada te njihovom relativizirajućem odnosu prema tzv. zemljama trećeg svijeta. A o čudu otpora i modusima preživljavanja u iskustvu opstanka iz pozicije 'drugog' i 'bespomoćnog' pod opsadom i stalnom snajperskom vatrom u ratnom Sarajevu, sublimirala je u simboličkoj priči filma *1395 dana bez crvene* (2010.). Temu izbjeglica, kojoj se danas ponovno vraća, otvorila je već 2002. godine video-instalacijom *Dream House* koja metaforičkim jezikom govori o snovima ljudi bez kuće i doma. Činjenica je da se u proteklih gotovo dva desetljeća ništa bitno

Trajna instalacija umjetnice Šejle Kamerić 'Place to Stay' nastala je u koprodukciji umjetničke organizacije Apoteka i Avanti! Centar avangardi. Kustos: Tihomir Milovac

nije promijenilo u odnosu prema izbjegličkoj populaciji, osim što se broj rapidno povećava.

Place to Stay umjetnica je zamislila kao kolažiranu kompoziciju reklamnih natpisa za različite vrste turističkog smještaja, ispisane različitim pismima i jezicima. Riječ je o internacionalnim nazivima kao što su hotel, motel, Zimmer frei, B & B, apartmans, hostel, camp... a ispisani su latinicom i ćirilicom, kineskim, hebrejskim, arapskim pismom... Natpisi su plošni kao da su ostaci prije aktivnih svjetlećih oznaka. Međutim, kompoziciju u donjoj zoni zatvara jedini svjetleći natpis s porukom *Refugees welcome* što djelo tematski aktualizira i u isti mah očuduje. Takav simbolički obrat značenja u natpisima uvodi promatrača u neki drugi narativ, možda opis neke bliske budućnosti. Jer danas smo svjedoci da u aktualnoj izbjegličkoj krizi nitko im ne izražava dobrodošlicu, nikad i nigdje, na dugom putu od Bliskog istoka i sjeverne Afrike preko svih zemalja kojima prolaze do željenih odredišta u zemljama EU. Također, metaforički gledano, nefunkcionalni natpisi turističkog smještaja poručuju da u nekom zamišljenom vremenu zapravo nema putnika namjernika, nema turista, postoje i očito putuju samo izbjeglice. Odnosno, mogli bi se zapitati sprema li nam se neka nova stvarnost u kojoj ćemo svi postati izbjeglice (!?). Možda bi upravo ta spoznaja iz 'budućeg vremena' mogla pomoći da se europska politika promijeni već danas, da probudi nadu kako će se možda okrenuti status 'krize dobrodošlice' prema stvarnom prihvaćanju i pravoj dobrodošlici.

No, premda stojimo pred fizičkim objektom s tekstom dobrodošlice postavljenim u zapušteni pejzaž svetvinčenatskog bademika, dobrodošlica se doima nestvarno, odnosno poput futurističke fikcije. Kako god da ovo djelo pokušavamo tumačiti iz ili kroz perspektivu budućnosti, smještati ga izvan našeg vremena i prostora, ono traži da se zapitamo: zašto ne bi moglo i drugačije, zašto simboli dobrodošlice ne bi stvarno bili usmjereni prema

onima koji su zbog nevolje i u krajnjoj nuždi napustili dom? I imamo li dovoljno razboritosti i odvažnosti zagovarati svijet u kojem je svima jednako dostupan zajednički prostor i pravo na egzistenciju, namjesto partikularnih interesa samo za povlaštene?

Hrvatska je imala iskustvo izbjeglica u bliskoj prošlosti, tijekom Domovinskog rata, ali i zbog rata u Bosni i Hercegovini kada su se pokrenule stotine tisuća ljudi tražeći utočište i spas od ratnih sukoba. Upravo je Istra u dijelu svojih turističkih smještajnih kapaciteta poslužila kao prvo utočište izbjeglicama da bi se s vremenom ti ljudi nastanili za stalno. Upravo zato, ako usporedimo ta dva vremena i dvije uzroci različite, ali u osnovi slične krize jer su ljudi morali bježati, zaključit ćemo da nas umjetnica želi potaknuti da promislimo kako se izbjegličke krize neće riješiti konzervativnim nehumanim metodama zabrana i prisile, nego praksama uključivosti. Hrvatska se, kako ističe aktivistica Barbara Matejčić, na žalost, ne drži tih načela i u posljednje tri i pol godine međunarodne i domaće nevladine organizacije, mediji, pravobraniteljica, EU parlamentarci, UN, prozivaju hrvatsku Vladu i policiju zbog nezakonitog protjerivanja, nasilja i prakse *pushbacka* migranta s hrvatske granice s Bosnom i Hercegovinom. Stotine su prikupljenih svjedočanstava, stotine fotografija ozljeda za koje liječnici potvrđuju da su zadobivene od pendreka, šaka, šipki, čizama, šokera, a ne od provlačenja kroz šume, kako to pokušava tumačiti službena Hrvatska.

Protivljenje dolasku izbjeglica sutra više neće biti važno i zato im već danas treba izraziti dobrodošlicu.

U tekstu korišteni su podaci iz *Open Democracy*, *Amnesty International*, *UNHCR*, *ECRE*, te iz medija *N1*, *BBC News*, *The Guardian*.

OGLEDALO S MEMORIJOM

Fotografije i monografija 'Ogledalo s memorijom' dostupne su na: www.savicenta.photos

'Fotoarhiv nevidljive Savičente' provodi udruga Šikuti Machinae u sklopu projekta Nevidljiva Savičenta

Nešto više od godinu dana istraživački tim predvođen Andrijem Bančićem prikupio je, obradio i digitalizirao više od 300 fotografija iz obiteljskih albuma mještana Općine Svetvinčenat koje su sada dostupne za pretraživanje na stranici: www.savicenta.photos, ali i u monografiji 'Ogledalo s memorijom' urednika Tihomira Milovca, u kojoj su još i tekstovi Danijele Doblanović i Ivone Orlić. Kustos izložbe Tihomir Milovac zamislio je postavljanje izložbe kao aktivni proces u suradnji s mještanima. Fotografije će biti postavljene na mjesta na kojima su nastale. Biti će to podsjećanje na događaje koji su na njima zabilježeni ili pak povod prisjećanja na ljude i običaje koji su činili neslužbenu povijest Svetvinčenta.

Učenici petog razreda OŠ Svetvinčenat pronašli su mjesto na kojem je snimljena izvorna fotografija te ju pokušali 'oživjeti' u istom planu. Fotografiju je snimio učenik Jakov Kancelar.

DAMIR BARTOL INDOŠ, TANJA VRVILO, IVAN MARUŠIĆ KLIF — F:I:L:M:S:K:A:T:E:K:A

Program 'Lecture
Performance'
provodi umjetnička
organizacija
Apoteka u sklopu
projekta Nevidljiva
Savičenta

Fragilnost fragmenta prekoračuje i manifestira svoj rastjelovljeni konstrukcijski okvir i plastičku strukturu: vidnozvučno crtovlje knjižne galaksije postaje simultani hepening, environmentalni zahvat, antiknjiški asamblaž, verbofonetski song za one koji medij revolucioniraju, bruitistička filmografija drugim sredstvima

Noli me frangere! Lekcijski hepening izmješta fragmentarnu nužnost proizašlu iz šah-tofonske izvedbene instalacije F:I:L:M:S:K:A:T:E:K:A, DB Indoša i Tanje Vrvilo, nadahnute filmografskom poemom vizionarskog filmaša i pjesnika Ivana Martinca FILMSKA TEKA iz biblioteke Elipse (Split, 1977.). Fragilnost fragmenta prekoračuje i manifestira svoj rastjelovljeni konstrukcijski okvir i plastičku strukturu: vidnozvučno crtovlje knjižne galaksije postaje simultani hepening, environmentalni zahvat, antiknjiški asamblaž, verbofonetski song za one koji medij revolucioniraju, bruitistička filmografija drugim sredstvima. Transliteriranu instalaciju nečitljive teke čini 5 šaht situacija FA:IST:L:M:KE za prisvajanje cut-up arheologije filmskih naslova koje je iskopavao i prevodeći poetizirao Ivan Martinac. Njegov pojam FILMSKA TE(KA) odgovara zbroju od 11(9) slova koja zadaju glasovno-opružnu partituru za izvođenje svih filmskih naslova iz konkretne poeme koji počinju slovima našeg filmografskog mobilijara. Kontinuirani filmsko-letristički žagor 5 mega(reflekto)fona hrani instalaciju u ambijentaciji kompjuterske lirike približavajući se ili udaljavajući se od očista nadzornih kamera

Translacije (Piotrkow), Eurokaz (Zagreb) i dr. Stalni je suradnik Teatra &TD, kao kazališni redatelj član je Hrvatske zajednice samostalnih umjetnika te je i član ULUPUHA-a u sekciji kazališne scenografije. Dobitnik je medalje Grada Zagreba za promicanje alternativne kulture za 2009., dobitnik prve nagrade T-HT@MSU natječaja za 2012., za rad Šahtofon, a u suradnji s Tanjom Vrvilo dobitnik je grupne nagrade hrvatske selekcije na Praškom kvadrjenu, 2015. godine.

Tanja Vrvilo, filmologinja, kustosica u području filmske umjetnosti, performerica i su-autorica eksperimentalnih kazališnih produkcija. Autorica je brojnih eseja i publikacija i redovito predaje u području kinematografije, vizualnih i izvedbenih umjetnosti. Kao performerica sudjelovala je u brojnim kazališnim produkcijama te surađuje i izvodi performanse s

alternativnim izvedbenim skupinama i autorima, a u kontinuitetu s neo-avangardnim performerom Damirom Bartolom Indošem.

Ivan Marušić Klif (1969.) multimedijalni je umjetnik, glazbenik, scenograf, tonski snimatelj i producent. Diplomirao je 1994. na Visokoj školi za oblikovanje zvuka (*School of Audio Engineering*) u Amsterdamu. Područje njegovog umjetničkog interesa iznimno je široko, no primarno radi s novim medijima, videom, svjetlom, zvukom i glazbom. Kao vizualni umjetnik izlaže svjetlosne, kinetičke, interaktivne i audiovizualne instalacije, u kojima koristi i nove digitalne tehnologije i zastarjele analogne uređaje. Intenzivno surađuje s drugim umjetnicima, kako u području likovne umjetnosti, tako i kazališta, glazbe, televizije i eksperimentalnog filma.

smještenih u ručnim šahtofonima. Ovaj ustrajni mobilni mega(re-flekto)fonski zvučni pejzaž probijaju opružna tijela i glasovi za sinsoničnu lekciju kakva još nikada nije bila.

Autori i izvođači: **DB Indoš & Tanja Vrvilo** Video instalacija: **Ivan Marušić Klif**

Damir Bartol Indoš je poznati hrvatski performer i kazališni umjetnik koji stvara eksperimentalne muzičke instrumente, zvučne skulpture Šahtofone i grafičke partiture. Tijekom studija sudjeluje u radu neoavangardne studentske kazališne grupe Kugla Glumište te je kao inicijator Grupe Kugla tijekom 1980-ih ostvario niz predstava-performansa. Od 1990-ih, pod imenom DB Indoš — Kuća ekstremnog muzičkog kazališta ostvaruje niz projekata i gostovanja u zemlji i svijetu s brojnim domaćim i stranim umjetnicima. Sudjelovao je na raznim festivalima poput: Fringe Festival (Edinburgh), Klangarten Festival (Linz), Franklin Furnace (New York), Roskilde festival,

OLEG, ANDI, OLEG — FAGOT, FAZAN, FUFA ILI GOF

Dva Olega i jedan Andi svojim radom teže rušenju ustaljenih i uspostavljenih načela izbjegavajući zakonitosti logike i uvriježenih društvenih pravila. Njihova inventivna kreacija nepresušne je duhovitosti i zdravog sarkazma, a estetika im se temelji na uvjerenju da se istinsko značenje stvari i riječi pronalazi kad se one postave izvan njihove praktične funkcije

Tekst
Mladen
Lučić, kustos
jednodnevnih
izložbenih programa

Sam naziv ukazuje na njihov katastrofalan smisao za marketing pa nije nikakvo čudo da rijetko izlažu, gotovo nitko za njih ne zna i naravno ništa ne prodaju. Andi je slikar Pekica, a Olegi su grafički dizajneri Morović i Šuran. Kada udruže rad različito se nazivaju, ovisno što već rade zajedno ili što im padne na pamet. Tako se njihove različite frakcije, ovisno o izražajnom mediju, nazivaju *Fazan*, *Istarski patafizičari*, *Na konju smo*, *Dark Boys*, *Cnjotfihter*, a osnovali su i diskografsku kuću *Losh Sound*. Svi su za-

vršili pulsku umjetničku školu (ŠPUD) u Puli, a Andi je to učinio nešto prije pa je bio profesor Olegima. Pošto im Andijeva predavanja očito nisu prouzročila adolescentske traume odlučili su s njim 2011. godine povremeno raditi i izlagati. Svaki od njih suvereno vlada svojim osnovnim zanatom, a pošto im to očito nije bilo dovoljno odlučili su se okušati i u nekim drugim umjetničkim medijima. Ustvari, ovu trojicu likovnjaka spojila je ljubav prema poeziji (ako smo njihove literarne uratke dovoljno bezobrazni tako nazvati) te svoje radove objavljuju u vlastitim izdanjima neprofitabilnog fanzina za poeziju, vizualne umjetnosti, glazbu, lingvistiku i tipografiju naziva *Polet*, kojeg grafički opremaju i u kojem objavljuju svoje likovne radove. Likovno — literarni radovi predstavljeni u šikutoj štali na svojoj metafizičko — metaforično — lingvističkoj razini sjajno se stapaju s prostorom a jasno ukazuju na čvrstu konceptijsku liniju ovog trojca koja svoje praporičlo nalazi u patafizičkom učenju Alfreda Jarrya, a daljnju razgradnju crpi od Dadaista, Danila Harmsa i Monthera Pythona. Dva Olega i jedan Andi svojim radom teže rušenju ustaljenih i uspostavljenih načela izbjegavajući zakonitosti logike i uvriježenih društvenih pravila. Njihova inventivna kreacija nepresušne je duhovitosti i zdravog sarkazma, a estetika im se temelji na uvjerenju da se istinsko značenje stvari i riječi pronalazi kad se one postave izvan njihove praktične funkcije. Poseban dodatak ovom epohalnom šikutoj događanju biti će i promocija knjige Andija Pekice *Eseji o slovima*, a radi se o briljantno sročenoj tipografsko-bibliografskom leksikonu.

Jednodnevni
izložbeni program
provodi udruga
Šikuti Machinae
u sklopu projekta
Nevidljiva
Savičenta

IMA PUNO PROSTORA PO SAVIČENTI KOJI BI MOGLI FUNKCIONIRATI ZA RAZLIČITE UMJETNIČKE SADRŽAJE

INTERVJU

Darko Pekica

Razgovarala
Maša Milovac

Što misliš o projektu 'Nevidljiva Savičenta' i da li se smatraš nekim dijelom nevidljive Savičente, odnosno da li to uopće vidiš na taj način, kao što smo mi vidjeli da postoji nešto, nešto što je iza, nešto što je nevidljivo. Da li postoji taj spektar vidljivosti i nevidljivosti, da li se tu negdje vidiš? To je jedno što me zanima, a zapravo me zanima, vezano na to pitanje, da li možda vidiš neka zanimanja danas u Savičenti (više vidljiva?). Ali možda ovo prvo...

Forši u metafizičken smislu ima, ma kako san ja trdo na zemlji, bih reka, ne, nema *nevidljivih*. Malo je onih koje, osim onega z čin se bave za preživjeti, pere još ništo... Mislim da ne možeš sakriti ako si u nečemu dobar, to ispliva jer netko je vidio, svi smo socijalna bića, tako nešto bi izašlo van. Mada, volija bin da he je.

What you see is what you get.

A ča se tiče *Nevidljive*... Iman osjećaj da je preveć birokracije, preveć papirologije i na prvu čuda šoldi i imaš filing da je tako puno šoldi pošlo u vitar. A forši ni, forši žbaljivan. Mi damo šolde Europskoj uniji da bi jopet iskali nazad te šolde. Istina, ako ni tih projekti, lova ostaje u Europskoj uniji, to je recimo

to zlo. To mi gre na živce, ta nika politika. Ali to je samo moj pensir. Forši ni tako slabo. Kroz dvajset lit ča smo na toj sceni i ča se bavimo z umjetnosti i umjetnicima, s puno smo manje šoldi činili puno više. To me žalosti. Ali činjenica je da ranije nikad nismo honorirali autore na pravi način, pa me to demantira za uno ča san reka da me nervira jer u Nevidljivoj se honoriralo autore kako tuka. Tako, nisan čist s pensiron. Ostati će ništo, ali pensa san da će ostati više.

U kojem smislu više?

Fizički, vidljivih. Meni je vajka bila želja da Savičenta bude neki grad instalacija. Recimo, one Majkusove instalacije, da su one ostale zavajk tu, barem dio instalacije Megamix koja je bila na placi. Kad bi bila ona Jandrićeva vrata u loži za stalno — preslika, projekcija postojećih ulaznih vrata na suprotnom zidu... Magari i u ten projektu je bilo odličnih novosti. Matijina predstava u Pineti i čitanje dice penzićima uključili su i starije mještane Savičenštine...

Ja te razumijem potpuno i mislim da se na neki način čak s ovim projektom i dobio prostor za istraživanje što bi se moglo i kako bi

se moglo. Imali smo dvije godine za isprobati neke stvari privremeno, neke smo pokušali trajno, pa su nestale.

Da, misliš na Portale ke su uzeli z Mandul? Nisan za to da se dislociraju sadržaji iz samega centra. Ima puno prostora po Savičenti koji bi mogli funkcionirati za različite umjetničke sadržaje. Magari, foši i nisan u pravu.

To mi je drago čuti. Slažem se s komentarom na administrativne procese i da je tog gomilu, nadam se da to nije sve što će ostati nakon projekta u smislu iskustva jer nije to tako, naravno, trebalo biti, ali s druge strane, netko ti da novce besplatno.

A nije ti dao besplatno, nikad ti ne daju besplatno pare, ja to ne bih reka. Ti se tribaš opako izboriti za to. Super mi je ča se delalo dosta tega u zajednici. Recimo ove stalke (izložba fotoarhiv) je radio Patrik, to mi je super, znači to je ostalo u zajednici. Od svih tih izložbi, dešavanja, kafići, picerije..., su imali neki dinar. Tu se jelo i pilo na tim radionicama. I umjetnici koji su tu gostovali su negdje oko jeli. Sigurno da je zajednici projekt doprinio i materijalno.

Sad je zapravo pitanje drugog kruga natječaja, u 11. ili 12. mjesecu pa smo svi razmišljali da idemo dalje, jer bi bilo šteta da ne. Bili smo u prvom krugu, imamo vjerojatno bolje šanse za drugi. Imaš li neki savjet ako ćemo ići u drugi krug, što promijeniti?

Nisan u projektu bija prisutan jer san zna da neću vremenski to moći pratiti, pogotovo te radionice, ali mi je super da se tu uključila Mirjana, Mario, Andi, onako u potpunosti. Njih troje su baš odradili brdo. A kako san vidija, bilo je naporno — puno vremena

zahtijevaju takve stvari, a svi mi imamo neko svoje delo već. Neka—ko su mi najnapornije izgledale te silne radionice. Neću reći da su gubljenje vremena, foši nisu, ali ne moren zamisliti da moran siditi i slušati nikega pet ur da mi objašnjava kako da ispunim j... obrazac...

Super je da znaš da to ne možeš, ti ni nisi osoba koja bi to trebala raditi.

Da, ali sad treba najti nikega ki će to delati. Mirjani je, vidin, isto pun klinac birokracije, Mario Benčić bi i ne bi... Mi nikako najbolje učinimo kad ništo napen—samo, bez čuda pisanja i harat. Ne znan ko će se najkuraja za naprid...

Mislim da se da naći nekoga, slažem se, znam kakav je to posao, nama odnosno meni je to posao. Nemam drugi, odnosno u Zagrebu imam još jedan sličan takav. Tako da ja se s tim mogu baviti, trebam, ide i meni na živce, daleko od toga, ali to je način na koji ja mogu raditi i dopušta mi slobodu u nekom drugom prostoru i s tim sam se pomirila i nemam baš puno izbora. Tako na žalost danas svijet funkcionira. Ali, da imam drugi posao, drugi fokus, druge stvari da radim još ovo, to mogu shvatiti da ne ide.

Intenzivno je. I presing je. Zadani su rokovi. S druge—ga kraja, zato su i dobri presinzi jer bez njih češ reći 'ćemo sutra'.

Ćemo ben, to sam čula da ovdje znači 'nikad nećemo'.

Foto Frane Pekica

Meni je vajka bila želja da Savičenta bude neki grad instalacija. Recimo, one Majkusove instalacije, da su one ostale zavajk tu, barem dio instalacije Megamix koja je bila na placi

Da, ćemo ben, to poli nas znači nikad nećemo.

Novine u kojima će biti ovaj intervju, nazvali smo ‘Teza’. Mirjana nam je još na radionici pokušavala pojasniti zašto ne možemo novine nazvati Teza jer Šikuti su imali performans odnosno video instalaciju s tim nazivom. Budući da ne znam za taj rad, možda možeš nešto reći o tome?

Teza je naziv za štalu. Vi ste tu sigurno povlačili teza — *antiteza* pravac. Možda da je *Savičentinska teza*. Onda biš joj da neku autentičnost. Ili *Savičentinska antiteza*. Da ubaciš u nju tu neku lokalnost ili tu autentičnost, onda ta *Teza* ima neki moment. Magari projekt je *Nevidljiva Savičenta*, ali i novinama moreš dati neki geografski moment.

A o čemu je bio rad?

Idea je bila prenesti ambijent teze, štale, u galerijski prostor. Znači sve, miris gnjoja, sena slame... Krave nismo doslovno prenesli nego smo napravili video. Video iz štale kako krave idu, muzu, cili ambijent štale. Po galeriji smo rasprostrli slamu s balegami,

Provokacija. I opstojnost nekakva. U biti, provokacija ni samo provokacija, vajk je bija neki instinkt, biti hrabar, reći ono ča misliš, kritički gledati na stvari. Mislim, to je sigurno ono ča te vuče

na sredinu prostora postavili platno na kojén se projicirao video te postavili vile i predmete koji se koriste u štali, kao instalaciju. To je bilo u starom Muzeju suvremene u Zagrebu. Slamu z balegami smo peljali u vrićami za smeće u twingu! A prvi put smo to napravili u bivšoj Puljankinoj butigi tu u Savičenti, tamo di je sad staklarna... To smo zamišljali kao da će nam biti galerijski prostor i tamo smo bili napravili jeno pet–šest izložbi, ali onda su općinari zaključili da to neće. Takvu vrstu galerije. (Smijeh.) I to sad isto, recimo, kad gledam ovaj projekt i ča se delalo... Od početka, kad smo davali Županiji zahtjev za financiranje, uvijek smo pisali ‘likovno opismenjivanje domaćeg stanovništva’. I koga smo opismenili? Opet mi dojde onako, j... Sizifovo delo, kapiš. Ti delaš jer je tebi to gušt, okej. Ali, nikako da *upališ* nikega, to nismo rivali u dvajset lit. (smijeh).

Dobro, ja se ne bih skroz složila.

A imam baš pitanje vezano za to konkretno. Misliš li da su Šikuti Machine svojim djelovanjem utjecali na lokalnu zajednicu?

Ne, nisu. Foši smo samo udomaćili riječ performans, ali sad je sve performans. Najčešće u kriven kontekstu. Ali, bilo je jeno vrime kad smo tu kod Marija u Oštariji delali razgovore s piscima, pjesnicima, novinarima, etno–muzikolozima, povjesničarima, znanstvenicima... Vajka je bilo i ništo za pojisti pa su bili tada s nas i mještani s kojima smo kuhali pa su i oni nekako kroz to prožimali te neke sadržaje i bili dio priče. To je, recimo, bilo ok. Dobro, dojde vajka niki, ali nikako mi se čini da je malo domaćih koji dojdu.

Mislim da je dosta razloga u tome što ne osjeće povezanost, stvarno nemaju osjećaj da se to tiče njih. S druge strane, koja misliš da je onda bila motivacija za vaš rad?

Provokacija. I opstojnost nekakva. U biti, provokacija ni samo provokacija, vajk je bija neki instinkt, biti hrabar, reći ono ča misliš, kritički gledati na stvari. Mislim, to je sigurno ono ča te vuče.

Ljudi to rijetko kad žele čuti, pardon što te prekidam.

A znam da ne.

Ali, jako je vrijedno što ste i dalje nastavili to raditi.

Da, to sigurno. Imaš unutarnju potribu za tin iako bi foši bilo bolje da mučiš i da delaš svoje delo. (smijeh).

Prije nas je bolija k... ča će niki pensati o temu. Ki bi se moga ufenditi. Sad vodiš neki biznis i u zadnje vrime, kad god razmišljamo o nekom performansu, trupi i autocenzura. Prije deset lit ni bilo tega koji bi mi moga reći: ‘E, gle, to ti je glupo jer nećeš dobiti to...’

Borim se s time. Ali, onda počneš suptilnije razmišljati: kako progurati ideju, a da ne *fliskaš* baš s prve, nego da malo mora promisliti... Vidjet ćemo kako dalje. Nemam pojma.

Ako je provokacija, možeš li reći zašto je performans bio upravo taj medij / format / umjetnička disciplina koja vas je najviše obilježilo.

Nekako nam je to najjednostavnije za izvest. Mi nismo likovno educirani, da se tako izrazim. Nema–mo umjetničko obrazovanje, a performans smo doživjeli tako slobodnim. Počeli smo s izložbama u našoj galeriji u Šikuti, ugostili i upoznali pritom puno umjetnika. Najviše he je Luc dopelja. Kroz ta poznanstva, druženja dobili smo neku spoznaju o temu ča oni delaju na ča se referiraju i sve više slagali neke svoje ideje. Uvijek smo brijali na filmove i tako nekako vidjeli da se najbolje možemo izraziti kroz video / film i performans.

Kužim, prepoznali ste neko područje koje vam je bilo blisko, a opet izvedivo.

Ali performans je meni jak. Slikari ga baš i ne gotive i to kužim. Za slikarstvo je ipak potrebno više znanja i umijeća.

Kod njih je nekako važan proces rada, na neki način, i prije slike i poslije. A performans je ipak u trenutku.

Ne znan, nas toliko gotive jer smo autentični. Nismo umjetnici. To sigurno nismo, to mi je jako teška riječ. Mi koristimo taj moment rada, onega čime se bavimo, odnosno najvećim dijelom ono čime se ja bavim: poljoprivredu, stočarstvo — krave.

Vidiš li onda neku vezu između rada, uzgoja stoke, proizvodnje piva, proizvodnje hrane, možeš li to usporediti s umjetničkim procesom?

Ne znan kako bih ti to objasnija — jednostavno se desi neki moment kad nešto želiš reći koristeći te životinje i mehanizaciju, taj ambijent da izraziš neki stav, filozofski, etički, moralni.

Dobro, sad se tu muva dosta ljudi iz Zagreba ili drugih većih gradova. Kako ti vidiš poziciju izvan tih glavnih tokova, umjetničkih centara, kao što su Zagreb, Pula. Što misliš, jel to prednost ili nedostatak?

Da li bi bilo bolje da tu umjetnici žive ili?

Kako god to čuješ, da.

I mi kad pričamo o tom načinu života, kad odemo izvan grada, vidimo da postoji drugi način života koji nam je puno prihvatljiviji trenutno i primamljiviji. Sad se mi zezamo da je to naša utopija. Da li ti imaš nešto takvo? Što je za tebe utopija?

Uj z grada i dojti na selo? Već san tu. Volija bin biti manje ovisan o materijalnen, ali nekako još ne gre. Dešava se transformacija sela, jer svaka kuća koja se kupila, imala je zemlju koja se obrađivala. Sad je ta zemlja zapuštena. Kuća se obnovila, napravila, okej, ali s druge strane zemlja je ostala zapuštena i nitko se ne brine o zemlji, a bez zemlje nemamo hrane. To je disbalans koji ne znam kako će završiti. Hoće li biti dobro. Ako će cila Istra biti puna vila z bazenima, mislim, okej, more proizvoditi neki drugi za nas, ali opet to ni to, jer ti moraš biti nekako održiv, barem donekle. Sad je ta j... korona samo pokazala da ako imaš svoje pomidore i kumpire, nećeš bit laćan. Ali, ne. Sve je materijalno. Većina će reći: ma koji k... ću saditi krumpir i pomidor kad imam više ako rentam kuću? Trenutno, to je tako. Neće ljudi poj saditi krumpir, čupati travu, kopati, kad more rentati i imati tri miseca dela, ovih drugih devet miseci...

Ma to je strašno i na razini cijele države je to problem. Koliko zemlje, a i šteta je vidjeti toliko izgrađenost.

Jučer je bilo u novinama da je 250 tisuća djece nestalo u 10 godina. Koji su to podaci! Demografi govore treba ovo, treba ono... Čemo ben. Tako da, kad gledam Savičentu, najviše se ulaže u turizam. Zidaju se hiže za turiste, a sve je manje ljudi ki su tu kroz cilo lito.

Imali ste nedavno performans na Porečkom analu, sa Selmom Banich. Kakva je bila reakcija?

Performans je bija prija 10 lit u žlinji. Šikuti su, tako, nestalna udruga. Tih prvih deset lit je bilo kao — zdurali smo. Onda smo tu balu *Sizifovu* pustili u žlinju i rivali gori. Recimo, Lenićeva ideja je bila da je

pustimo doli, kao, nismo uspjeli. Kako nismo? Uspjeli smo 10 lit, moramo je zrivati gori jer smo zdurali! Lejla Topić je stila taj performans za 20 lit, s dvi bale. Ta bala ku štrčeš, kruži, kao i život i smrt, resteš, delaš, umreš. Puno je simbole u tom kolu, to je dosta čist performans. Jasan, a zanimljiv jer opet upotrebljavamo materijale kojima se bavimo. A u Poreču, usred sezone, Mario Benčić je još namjerno bacao sjeno iz bale, a Andi je bio u frci jer su mu rekli da sve treba pomesti za sobom. Tako da je Andi ki je fotka performans, zajno i bra to seno! Ljudi su išli za nama, brdo njih, pa su rivali svi ki su rivali. Bilo je fora. A i Bartol i Frane su sudjelovali u performansu jer nismo imali force prid kraj pa smo se i pomladili na dvajseti rođendan.

I zadnje, Savičenta in the morning. Kako je to stalo, i zašto?

Nemam pojma zašto. Autocenzura. Najveći problem je pisati o ljudima koji su živi i koji se duže s tobom. Pisati istinite događaje i iskreno mišljenje o ljudima. Ne vole svi čitati o sebi, ko niš drugo, bi da je baren malo uljepšano. Znaš, kad su javne osobe, onda je druga stvar. Javna osoba. Ali kad ti pišeš o noni, o susedu. Početak je bio jako širok jer si mogao sve. I onda se to sve uzilo. Ne o ovemu, ne onemu, oni će ti razbiti ča u glavu, oni će ti je... mater, oni će ti ovo, ono. Onda si sve uže i uže i dojdeš na fameju. I onda u fameji počne bit problem. I onda si rečeš: *A čekaj, ne biš ti malo muća?* Da budem iskren, niman ni inspiracije ni discipline.

Potrebna je disciplina?

A je, disciplina. Bilo mi je super dok san pisa za Glas Istre i onda san ima dedlajn — do četvrtka si mora predat. I onda neke pute pretjeraš, neke pute ne, ali bilo je iskreno i dosta, onako, jedan život na sjeveru.

I knjige su izašle?

Da, dvije.

Imaš ti nešto još za dodati?

Nemam, sve si skužila.

Dešava se transformacija sela, jer svaka kuća koja se kupila, imala je zemlju koja se obrađivala. Sad je ta zemlja zapuštena. Kuća se obnovila, napravila, okej, ali s druge strane zemlja je ostala zapuštena i nitko se ne brine o zemlji, a bez zemlje nemamo hrane. To je disbalans koji ne znam kako će završiti. Hoće li biti dobro

PROFIL PARTNERA: POVIJESNA UDRUGA KAŠTEL

Povijesna udruga Kaštel osnovana je 2013. godine, ali je izvorna ideja stvorena još i ranije. Udruga brine o očuvanju kulturno-povijesne baštine provođenjem aktivnosti uprizorenja razdoblja srednjeg vijeka, ondašnjeg života, kulture, običaja te vještina poput viteških borbi, strelčarstva. U suradnji s Općinom Svetvinčenat te Turističkom zajednicom sudjeluje u organizaciji najposjećenije manifestacije; Srednjovjekovnog festivala, koji okuplja velik broj sličnih organizacija sa zajedničkim ciljem. U sklopu projekta Nevidljiva Savičenta te u odnosu na prepoznate potrebe lokalne zajednice, Povijesna udruga Kaštel organizirat će nekoliko tematskih filmskih matineja za osnovnoškolce te filmske večeri za odrasle.

LISTOPAD 2020

JAVNA PREZENTACIJA STRATEŠKIH PLANOVA OPĆINE SVETVINČENAT

Na konferenciji su predstavljeni postojeći strateški planovi Općine Svetvinčenat trenutno na snazi. Predstavnici organizacija civilnog društva imali su priliku uživo od predstavnika lokalne samouprave čuti koja su područja i djelatnosti strateški u fokusu interesa te saznati gdje se u tom spektru nalazi kultura. Na konferenciji su govorili voditelj razvojnih programa i i projekata **Igor Macan**, zamjenik načelnika **Dean Perković**, a razgovor je moderirao **Mario Benčić**.

NEVIDLJIVA SAVIČENTA

ZADOVOLJSTVO PROGRAMIMA I AKTIVNOSTIMA PROJEKTA 'NEVIDLJIVA SAVIČENTA'

– izvještaj o rezultatima anketnog istraživanja*

Autori Edgar Buršić i Krešimir Krolo
Uredio Mario Benčić

OSNOVNI DETALJI O UPITNIKU I UZORKU

U sklopu projektnih aktivnosti 'Nevidljive Savičente' bio je predviđen i online evaluacijski upitnik za programe i sadržaje projekta. Svrha i cilj anketnog upitnika bili su procijeniti zadovoljstvo ispitanika programskim sadržajem projekta. Između 04. kolovoza i 09. rujna 2020. godine, 155 ispitanika je započelo ili u potpunosti odgovorilo na online evaluacijski upitnik o programima projekta 'Nevidljiva Savičenta', od kojih je 112 ispitanika u potpunosti odgovorilo na sva pitanja. Obradili smo samo potpuno ispunjene upitnike, odnosno, odgovore 112 ispitanika.

Ispitanici su u prosjeku ispunjavali upitnik 6,66 minuta (SD=4,40). Jedan je dio upitnika proveden od strane anketara pomoću tableta, a drugi dio su sami ispitanici ispunjavali *online*.

PARTICIPATIVNO UPRAVLJANJE I JAVNO-CIVILNO PARTNERSTVO

Ispitanike smo pitali koliko su upoznati s pojmovima 'sudioničko upravljanje' / 'participativno upravljanje' i 'javno-civilno partnerstvo'. Na skalama od četiri stupnja (1 – 'Ne, nimalo mi nije jasan taj pojam', 4 – 'Da, potpuno mi je jasno što se pod tim podrazumijeva') ispitanici su odgovarali koliko su im jasni gore navedeni pojmovi. Ukoliko stupanj jasnoće kodiramo brojkama dobivamo dva različita prosjeka. Naime, prosjek za 'sudioničko upravljanje' / 'participativno upravljanje' je 2,65 (SD=1,07), a za 'javno-civilno partnerstvo' je 3,13 (SD=0,89). T-testom je utvrđeno da je razlika u jasnoći statistički značajna. To znači da bi u budućnosti bilo dobro pojasniti što znači 'participativno upravljanje', vjerojatno kroz javne tribine ili putem informativnog materijala. U tablici 8 nalaze se frekvencije odgovora.

Na pitanje 'Jeste li upoznati s činjenicom da je Općinsko vijeće Općine Svetvinčenat na sjednici održanoj 20. prosinca 2019. godine, donijelo ODLUKU o osnivanju Vijeća za kulturu Općine Svetvinčenat u sklopu projekta 'Nevidljiva Savičenta' te da je ta odluka stupila na snagu?', potvrdno je odgovorilo 72 ispitanika (64,3%). Pošto se radi o

4/8 – 9/9/2020.

112
ispitanika

37,98

prosjek starosti ispitanika

Jeste li upoznati s pojmom 'sudioničko upravljanje' ili 'participativno upravljanje'?

NE 20,5 %

nimalo mi nije jasan taj pojam

NE 18,8 %

najvećim dijelom mi nije jasno

DA 35,7 %

ali nisam siguran/na da do kraja razumijem sve aspekte

DA 25,0 %

potpuno mi je jasno što se pod tim podrazumijeva

DA!
64,3 %

Jeste li upoznati s činjenicom da je Općinsko vijeće Općine Svetvinčenat na sjednici održanoj 20. prosinca 2019. godine, donijelo ODLUKU o osnivanju Vijeća za kulturu Općine Svetvinčenat u sklopu projekta 'Nevidljiva Savičenta' te da je ta odluka stupila na snagu?

osobama koje su prisustvovalе priredbama i za koje možemo smatrati da su zainteresirana javnost dojmа smo da je broj onih koji su upoznati s odlukom općine nizak.

U usporedbi s rezultatima prošlogodišnjeg istraživanja na uzorku 300 ispitanika iz Općine Svetvinčenat, vidljivo je da su ispitanicima u ovom istraživanju jasniji navedeni koncepti. Tada su prosjeci bili za ‘sudioničko upravljanje’ 2,11 (SD=0,95), te za ‘javno–civilno partnerstvo’ 2,21 (SD=1,04), no radilo se o uzorku cjelokupne populacije Općine Svetvinčenat.

PROCJENA PROGRAMA

Ispitanici su procjenjivali 25 priredbi/ događaja na skali od 1 do 5 (1= jako loše, 5=odlično). Sveukupna ocjena je 4,57 (SD=0,54), a u tablici 9 moguće je vidjeti prosječnu ocjenu za svaku priredbu. U tablici 9 su također prosjeci godina ispitanika koji su prisustvovali priredbama. Ukratko, prosječni posjetitelj/ica ima četrdeset godina i prilično je zadovoljna viđenim.

Iako ne možemo tvrditi s preciznošću na ovakvoj vrsti uzorka, ipak donekle možemo reći da je publika obično lokalna, ali često dolazi prvenstveno iz Pule, zatim iz nekih drugih općina, gradova i županija. Zanimljiv je i veći broj publike iz susjednih općina i gradova.

Velik broj ispitanika tvrdi da su članovi umjetničkih organizacija (26,8%) što se može tumačiti i nejasno formuliranim pitanjem u upitniku jer dobiveni podatak uvelike izlazi iz okvira prosječnih podataka kada je članstvo u umjetničkim organizacijama u pitanju. Valja krenuti s pretpostavkom kako su ispitanici pitanje percipirali kao članstvo u udrugama građana koje se bave umjetnošću i kulturom, poput kulturno–umjetničkih društava i sličnih.

MEDIJSKI ELEMENTI PROJEKTA – KOMUNIKACIJA I INFORMIRANJE PUBLIKE O PROJEKTNIM AKTIVNOSTIMA ‘NEVIDLJIVE SAVIČENTE’

Jedna od dimenzija u anketnom upitniku bila je vezana uz percepciju ispitanika vezano za kvalitetu medijskog oglašavanja programa i informiranja o projektnim aktivnostima.

Iz tablice su vidljive prosječne ocjene ispitanika kada je u pitanju procjena kvalitete komunikacije putem različitih medijskih kanala. Velika većina ispitanika u prosjeku s ocjenom dobar i vrlo dobar ocjenjuju informiranje potencijalne publike oko programa projekta, dok je znatno manji broj ispitanika nezgodovoljan načinom rada na svim navedenim platformama.

Također, zanimljivo je pogledati i podatke vezano za načine na koji se ispitanici informiraju o događajima u kulturi. S obzirom da je riječ o manjim društvenim grupama i mrežama, pogotovo u manjim sredinama i regijama, donekle je očekivano da najveći postotak ispitanika do informacija dolazi u neposrednoj komunikaciji s prijateljima i poznanicima (66,1%), ali je zanimljiv i podatak kako facebook oglasi zauzimaju važnu ulogu u tom procesu. Valja međutim istaknuti kako je moguće da nije riječ o

4,57

Sveukupna ocjena programa (od 1 do 5)

Načini informiranja o programu projekta ‘Nevidljiva Savičenta’

U razgovoru s prijateljima i poznanicima	56,3 %
Putem Facebook oglasa	53,6 %
Putem Facebook stranice projekta ‘Nevidljiva Savičenta’	44,6 %
Putem tiskanih lokalnih i nacionalnih dnevnih novina	31,3 %
Putem Instagram profila projekta ‘Nevidljiva Savičenta’	23,2 %
Putem web stranice projekta ‘Nevidljiva Savičenta’	22,3 %
Putem Instagram oglasa	17,9 %
Putem lokalnih internet portala	17,9 %
Putem Projektnih novina Teza	13,4 %
Putem radio oglasa i/ili radio emisija na lokalnim i nacionalnim radio postajama	8,9 %

facebook oglašavanju kojeg organizator mora platiti ukoliko želi dosegnuti što veću publiku, već o oglašavanju kroz kategoriju ‘događaji’ (events) koji se u prosjeku ne oglašavaju dodatnim sredstvima, već isključivo unutar postojeće mreže korisnika i pratitelja stranice. Podaci također sugeriraju kako su stari mediji na nacionalnoj razini sve manje relevantan izvor informacija za događaje u kulturi, što pokazuju i niske vrijednosti korištenja tiskanih dnevnih novina (7,1%) te tiskanih tjednih tjednika i mjesečnika (4,5%). No, lokalno orijentirane tiskovine (46,4%) te lokalne radio postaje (25,9%) i internet portali (24,1%) ispitanicima ostaju još uvijek relevantni izvori informiranja.

Kada je pak u pitanju korištenje različitih medijskih i informacijskih kanala po pitanju programa projekta ‘Nevidljiva Savičenta’, ističu se slični rezultati kao i kod informiranja vezano za događaje u kulturi u širem smislu (tablica 13). Razgovor s prijateljima i poznanicima o programima projekta zastupljen je kod 56,3% ispitanika, a slijede ga Facebook oglašavanja (53,6%), Facebook stranica projekta (44,6%), lokalne i nacionalne tiskovine (31,3%) te Instagram (23,2%) i web stranica (22,3%) ‘Nevidljive Savičente’. Tjednici, mjesečnici i specijalizirani časopisi (2,7%), oglasi i emisije na nacionalnim televizijama (2,7%) te nacionalni internet portali (0,9%) uvjerljivo su posljednji po pitanju informiranja o projektu što sugerira da je i oglašavanje bilo uglavnom vezano za aktiviranje publike na

lokalnoj i regionalnoj razini, ali moguće i upućuje na činjenicu kako ovakav tip projekata ne dobije adekvatan medijski tretman na nacionalnoj razini.

Iz podataka može se zaključiti kako ispitanici ocjenjuju uspješnom način informiranja o projektnim aktivnostima, ali i da se većina informacija prenosi putem neformalnih mreža poznanstava i prijateljskаva. Valja pritom još jednom istaknuti kako takav podatak ne začuđuje jer publika u kulturi, posebno suvremenoj, nije velika. U tom slučaju interpersonalna komunikacija te oslanjanje na informacije putem društvenih mreža predstavljaju primarni resurs za različite projektne aktivnosti nezavisne i suvremene kulturne produkcije. U svjetlu navedenih podataka ostaje preporuka pojačavanja komunikacije putem društvenih mreža, no svakako bi trebalo i više zagovarati vidljivost programa i na nacionalnoj razini zbog privlačenja većeg broja potencijalne publike koja nadilazi lokalne i regionalne okvire.

ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

Rezultati anketnog istraživanja o evaluaciji kvalitete programa i aktivnosti projekta ‘Nevidljiva Savičenta’ pokazuju visoko zadovoljstvo publike i potencijalnih posjetitelja ponuđenim programima i sadržajima. Također, načini informiranja i komunikacije projektnog tima vezano za sadržaje ocijenjeni su visoko, a istovremeno je i vidljivo kako se publika u ovom tipu kulturnih događanja najviše informira neposrednim putem i putem internetskih društvenih mreža. No, nužno je istaknuti kako su uočene diskrepancije između prigodnog i reprezentativnog uzorka po pitanju terminologije i koncepata vezano za civilno–javno partnerstvo i sudioničko upravljanje. Prigodni uzorak vjerojatno više predstavlja zainteresiranu javnost te su onda u prosjeku rezultati viši u odnosu na širi sloj građanstva koji ne prati aktivno ovaj tip procesa u javnom upravljanju.

Isto vrijedi i za podatak o odluci općine o osnivanju Vijeća za kulturu gdje se s obzirom na podatke prigodnog uzorka može pretpostavljati kako znatan dio stanovnika nije s tim upoznat.

SAVJETI I SMJERNICE S OBZIROM NA DOBIVENE PODATKE

— Sadržaji i programi projekta su u skladu s očekivanjima publike

— Interpersonalna komunikacija i oglašavanje putem društvenih mreža pokazuju se kao najbolji čimbenik angažmana potencijalnih posjetitelja

— Inzistirati i zagovarati vidljivost projektnih aktivnosti u nacionalnim medijima ukoliko se želi proširiti krug potencijalne publike

— Održati više javnih predavanja i tribina na temu javno–civilnog partnerstva i sudioničkog upravljanja

/ *dijelovi izvještaja — cjeloviti Izvještaj anketiranja dostupan je na web stranicama Nevidljive Savičente — nevidljivasavicenta.com/

AUDIOTEKA NEVIDLJIVE SAVIČENTE

Pokrenuli smo **Audioteku Nevidljive Savičente** s kratkim razgovorima koje je vrijedno snimao naš ‘projektni novinar’ Mario Benčić u proteklm mjesecima.

Mario Benčić vodio je razgovore s dragim nam umjetnicima, suradnicima i projektnim partnerima. Tako možete poslušati Josipa Pina Ivančića o njegovom dosadašnjem umjetničkom djelovanju, a povodom performansa ‘Sijač’ u travnju prošle godine u Šikutima. Zatim o lecture performanceu ‘The Overlooked and The Unheard’ koji je održan u ljeto 2019 u lođi u Savičenti, a govore Branka Benčić, kustosica iz Apoteke i Maja Kuzmanović, umjetnica iz FoAMa. Matija Ferlin, Aleksandra Mišić i Ognjen Vučinić govore o radionicama plesa i pokreta koje su vodili u Savičenti za lokalno stanovništvo. Saša Begović iz 3LHDa, Nina Kurtela i Tihomir Milovac govore o inicijativi novog umjetničkog centra Avanti!, te Branka Benčić o prostornoj instalaciji Marka Lulića ‘Portali Savičenta’ koja najavljuje budući Centar. Također, niz umjetnika koji su sudjelovali na izložbama u Šikutima te u razgovorima s umjetnicima: Đorđe Jandrić, Siniša Majkus, Siniša Labrović i Damir Karakaš.

Razgovore možete poslušati na **Soundcloudu** (soundcloud.com/user–13691488)

ANA ŽUVELA

Intervju priredila
Maša Milovac

Obzirom da ste sudjelovali u raspisu natječaja Kultura u centru, koje je vaše stajalište oko sudjelovanja općina Republike Hrvatske koje broje manje od 10000 stanovnika kao prijavitelja projekata? Možete li već sada u rezultatima projekata u provedbi primijetiti neke razlike između projekata koje podržavaju veći gradovi kao urbani i kulturni centri te manjih sredina poput Svetvinčenta i sličnih prijavitelja?

U programu Kultura u centru sam zagovarala poziciju gradova s obzirom da se program bavi naprednijim oblicima kulturnog djelovanja poput novih generacija kulturnih centara i sudioničkog upravljanja u kulturi koji nisu dostatno razvijeni u velikim urbanim sredinama u Hrvatskoj, a kamoli u manjim. No, pokazalo se da je eksperiment 'spuštanja' programa na manje sredine u nekolicini primjera ponudio nove spoznaje o tome što nominalno male zajednice mogu dati u oblikovanju šireg kolaža suvremene kulture i umjetnosti u Hrvatskoj. Svetvinčenat je jedan od tih primjera koji je pokazao da manje sredine mogu suvereno prihvatiti i baratati s većim iznosima financiranja, očekivanja te rizika preispitivanja i novog otkrivanja stvaralačkih potencijala unutar (mikro)zajednice.

Živate u starom gradu u Dubrovniku i iz prve ruke vidite utjecaj masovnog turizma na grad i njegove stanovnike. S obzirom da je središte Svetvinčenta obilježeno kaštelom koji je upravo obnovljen, koji bi bio vaš savjet, oko čega treba paziti prilikom upravljanja kulturnim dobrima odnosno u kakvom odnosu trebaju biti kultura, turizam i društvo?

Oslanjanje potpunog opstanka jedne zajednice na jednu gospodarsku granu (turizam) i jedan vid kulture (baština) je put u propast. Baštinski narativ se lako povezuje s najprimitivnijim oblicima razvoja

Oslanjanje potpunog opstanka jedne zajednice na jednu gospodarsku granu (turizam) i jedan vid kulture (baština) je put u propast. Baštinski narativ se lako povezuje s najprimitivnijim oblicima razvoja turističke industrije koja vrlo brzo ugrozi resurse na kojima kapitalizira svoj opstanak i rast. Valja biti jako pažljiv i paziti da mjesto ne postane destinacija, da baštinski objekt ne postane atrakcija i da lokalna zajednica ne postane samo-obezvrijeđeni uslužni resurs koji će se prilagođavati i podčinjavati očekivanjima posjetitelja

turističke industrije koja vrlo brzo ugrozi resurse na kojima kapitalizira svoj opstanak i rast. Valja biti jako pažljiv i paziti da mjesto ne postane destinacija, da baštinski objekt ne postane atrakcija i da lokalna zajednica ne postane samo-obezvrijeđeni uslužni resurs koji će se prilagođavati i podčinjavati očekivanjima posjetitelja. U takvom scenariju postajemo zajednice koje nisu vrijedne naslijeđa kojeg imamo, koje nisu kadre sačuvati naslijeđeno za buduće generacije, a kamoli to još oplemeniti slojevima novih vrijednosti.

Na kojim društvenim i kulturnim područjima bi trebalo djelovati Vijeće za kulturu Općine Svetvinčenat ukoliko se želi postaviti kao model ili primjer sudioničkog upravljanja u kulturi za neka slična manja (turistička) mjesta u Hrvatskoj?

Vijeće za kulturu Općine Svetvinčenat je samom uspostavom postalo nova točka kulturne politike RH s obzirom na broj stanovnika i teritorijalni doseg unutar kojeg djeluje. Društvena i kulturna područja djelovanja Vijeća se trebaju formirati prema organskim uvjetima, promjenama i potrebama. No, bilo bi jako zanimljivo da Svetvinčenat stvori nove pristupe u sintezi baštinskih i progresivnih smjerova kulture. Mislim da ta zajednica ima kapaciteta i mašte za to i s velikim zanimanjem ću ih pratiti u daljnjem radu.